

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

МОТИВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО ВОЛЕЙБОЛІСТА

Анотація. В статті досліджуються мотиви та мета занять волейболом спортсменів високої спортивної кваліфікації, представлені данні опитування отримані шляхом анкетування.

Ключові слова: волейбол, мета та мотиви занять.

Аннотация. Жула Владимир. Мотивационная модель профессионального волейболиста. В статье исследуются мотивы и цель занятий волейболом спортсменов высокой спортивной квалификации, представлены данные опроса полученные путем анкетирования.

Ключевые слова: волейбол, цель и мотивы занятий.

Annotation. Zhula Volodymyr. Motivational model of professional volleyballer. In the article reasons and purpose of employments are probed by volleyball of sportsmen of high sporting qualification is researched questionnaire statistics are given.

Key words: volleyball, reasons and purpose.

Постановка проблеми. Одним з ключових елементів у формуванні процесу управління є мотиваційна модель. Мотивація – це найважливіший фактор підвищення ефективності діяльності. Знання про те, чому люди роблять те, що вони роблять – необхідна передумова для того, щоб допомогти їм реалізувати власні мотиви та попередити випадки, коли мотивації можуть викликати певні ускладнення. Якщо людина мотивована, її задоволення від роботи обов'язково призведе до гарного результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мотиваційна специфіка видів спорту досить широка і багатогранна своїми проявами та формами: різні контактні форми, які реалізують мотиви спортсмена, клубу, команди,

спонсорів, державні інтереси, культурні традиції; мотиви пізнання людини, мотиви спілкування в сфері спорту і з приводу спорту, задоволення агресивних нахилів у жорстких фізичних контактах; багато непрямих, опосередкованих контактів, примушування суперника за допомогою ударів та кидків м'яча, волана, шайби. Нарешті, складна та багатоваріантна специфіка становлення мотивів кінцевого вибору виду спорту, змагальної вправи або амплуа, тобто прагнення до перемоги саме в циклічності, управлінні рухом або ситуативному протиборстві [6].

Для волейболу як олімпійського виду спорту, особливо в наш час характерна дуже гостра конкуренція на міжнародній арені. Сучасний волейбол потребує від спортсменів високої функціональної підготовки, досконалого володіння усіма технічними прийомами гри, психологічної стійкості та настрою на гру [3].

Для виховання спортсменів високої кваліфікації необхідно дотримуватись послідовності всіх етапів навчання і виховання починаючи з раннього дитинства, відбору в спортивну школу та до її завершення на самих відповідальних змаганнях [1].

Спеціалісти в області теорії і методики спортивної підготовки вважають, що наряду з поліпшенням організаційних, матеріально-технічних основ тренувальної і змагальної діяльності змінюється і характер спортивного тренування. На думку В.М. Платонова [5], максимальна орієнтація на індивідуальні можливості спортсмена, строго відповідає функціональним можливостям, запланованим тренувальним і змагальним навантаженням, характер відпочинку, харчування, засобів відновлення таять значні резерви збільшення ефективності спортивної підготовки.

Фізична підготовка не може розглядатися як самостійний вид підготовки. Навіть у тому випадку, якщо вона проводиться коректно, то вона може являтися, по сутності, тільки частиною технічної підготовки. Такі ж вимоги необхідно виставити по відношенню до психологічної підготовки. Для правильної побудови і ефективної організації навчання в цілому важливе

значення має пізнання закономірностей, які розкривають внутрішні сторони і зв'язки усіх факторів, які виявляють його розвиток як педагогічний процес [2].

Ведуча мотивація і основна мета занять спортом є визначною у виборі спорту, а також відіграє велику роль у досягненні високої спортивної майстерності. Проблема збереження бажання спортсменів до постійного удосконалення на протязі тривалого часу особливо гостро постає перед тренерами в останні роки у зв'язку з різким збільшенням тренувальних і змагальних навантажень, фізичною і психологічною напругою, великими витратами часу [4].

Під час знайомства з мотиваційною специфікою видів спорту вам пропонується вибрати один з конкретних видів змагання, краще той, який найбільш освоєно, і порівнювати матеріал, який далі викладено, з вашою уявою про психічні особливості тих, що займаються даним видом спорту (змагальними вправами). Але тут слід враховувати стать, вік, спортивну кваліфікацію, соціальний статус спортсмена або команди і багато інших факторів підготовки та участі в змаганнях.

Нас в свою чергу зацікавив стан цього питання у волейбольній суперлізі України.

Мета роботи дослідження мотивації та мети занять волейболом спортсменів високої кваліфікації, гравців суперліги чемпіонату України з волейболу.

Дослідження проводилось у 2011 році у Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т.Г. Шевченка на кафедрі спорту, а також у ШВСМ з ігрових видів спорту м. Чернігова.

За допомогою анкетування нами були опитані 32 волейболіста, з них 20 майстрів спорту та 12 кандидатів в майстри спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Анкета складалася з дати народження, спортивного стажу та 13 питань.

Отже найдоросліший волейболіст 1972 року народження, а наймолодший 1994 року народження. Середній вік досліджуваних волейболістів склав

24,4±6,5 років. Середній волейбольний стаж складає 10,3±3,2 роки.

В першу чергу нас зацікавило питання, чому чоловіки обрали такий вид спорту як волейбол (Рис.1).

"Мені подобається цей вид спорту" – так відповіли 81,25 % з опитаних волейболістів. Така відповідь свідчить про те, що спортсмени мали чітке уявлення про цей вид спорту. 12,5 % спортсменів обрали волейбол за прикладом друзів та рідних. За фізичними даними підійшли 6,25 % чоловіків.

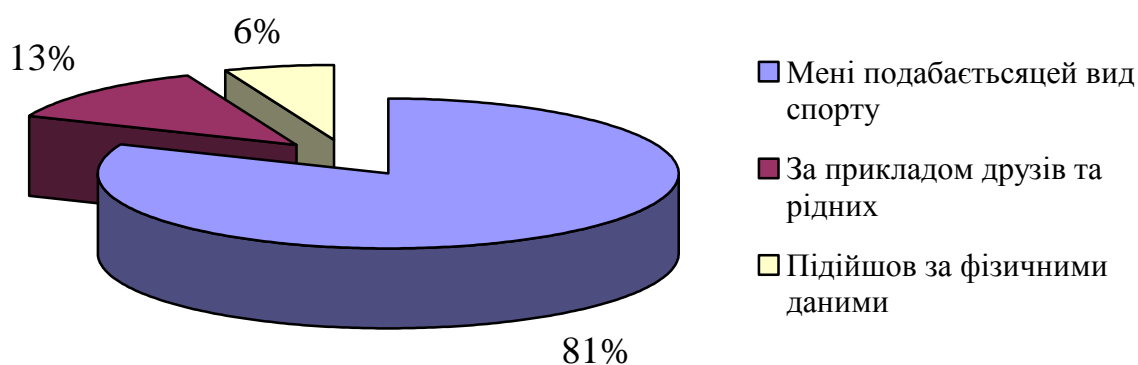

Рис. 1. Мотивація вибору виду спорту

У наступному питанні ми з'ясували, яку ставили перед собою мету коли почали займатися волейболом. Мету стати видатним спортсменом ставили перед собою 68,75 % волейболістів, 25 % чоловіків почали займатися для підтримки фізичної форми та 6,25 % – для матеріального забезпечення.

Відповіді на питання про бажання змінити волейбол на інший вид спорту розділилися так: 68,75 % волейболістів не мали бажання змінити вид спорту, а 31,25 % – мали бажання.

Дуже важливим для нас була оцінка волейболістами впливу занять спортом на стан здоров'я. Позитивно підтримали 31,25 % волейболістів, 68,75 % – відмітили позитивний вплив, але з травмами. Відповідь, що заняття спортом впливають негативно на стан здоров'я, ніхто не підтримав.

На думку волейболістів, спорт який негативно впливає на стан здоров'я є: єдиноборства – 50 % відповідей, важка атлетика – 25 % відповідей та 25 % волейболістів вважають, що не має професійного спорту без травм.

Стан здоров'я після того як почали займатися волейболом залишився на попередньому рівні у 37,5 % волейболістів, покращився у 31,25 % спортсменів, погіршився у 6,25 % волейболістів, переслідують травми та інше у 25 % спортсменів.

Особистісні якості які сформувалися під впливом занять волейболом: цілеспрямованість – 37,5 % волейболістів, агресивність – 6,25 % волейболістів, відповідальність – 31,25 %. Свої варіанти відповідей дали 25 % волейболістів, а саме такі: наполегливість, азарт, колективізм, витривалість.

На питання, що потрібно для удосконалення навчально-тренувального процесу, більшість волейболістів (62,5 %) дали відповідь підбор гравців. Наявність науково-методичного забезпечення відмітили 18,75 % волейболістів. Наявність сучасної апаратури – 12,5 % волейболістів. Свій варіант відповідей, а саме бажання, дали 6,25 % спортсменів.

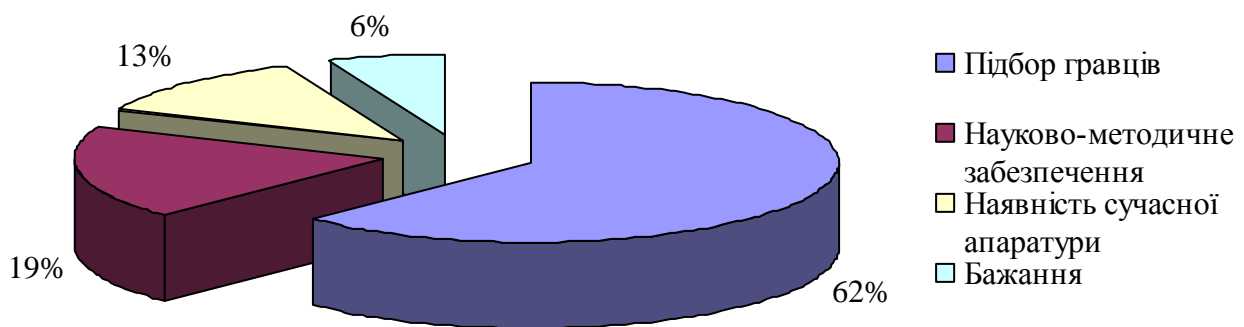

Рис. 2. Удосконалення навчально-тренувального процесу

Кількість тренувань на тиждень у професійного спортсмена повинна бути: 9 тренувань – 62,5 % відповідей, 11 тренувань – 12,5 % відповідей. Свій варіант відповідей дали 25 % волейболістів, а саме 10 тренувань і обов'язково вихідний.

Професійність спортсмена полягає у вмінні витримувати режим тренувань – 31,25 % відповідей, у вмінні тренуватися не зважаючи на мікротравми – 6,25 %, у постійному удосконаленні – 37,5 % та 25 % волейболістів вважають, що професійність складається з усіх зазначених

варіантів.

На питання, як довго може тривати спортивна кар'єра, 87,5 % волейболістів дали відповідь "тривало, якщо дозволяє здоров'я". Свій варіант обрали 12,5 % волейболістів, а саме, бажання та здоров'я.

Своє майбутнє зі спортом пов'язують 75 % волейболістів, ще не думали 18,75 % волейболістів та 6,25 % чоловіків пов'язують своє майбутнє зі спортом, якщо не буде більш вигідних пропозицій.

Скінчили б спортивну кар'єру у випадку якщо не дозволить здоров'я – 68,75 % волейболістів, якщо не буде перспективи – 25 %, свій варіант, по особистим причинам, обрали 6,25 % волейболістів.

По більшості відповідей ми спробували зробити мотиваційну модель професійного волейболіста: отже обрали такий вид спорту як волейбол, тому що подобається. Коли почали займатися волейболом за мету було стати видатним спортсменом. Бажання змінити волейбол на інший вид спорту не було. Заняття спортом позитивно впливають на стан здоров'я, але є травми. Негативний вплив на стан здоров'я мають єдиноборства. Після того як почали займатися волейболом стан здоров'я залишився на попередньому рівні. Під впливом занять волейболом сформувалася така якість як цілеспрямованість. Для удосконалення навчально-тренувального процесу потрібен підбір гравців. У професійного волейболіста повинно бути дев'ять тренувань на тиждень. Професійність волейболіста полягає у постійному удосконаленні. Тривати спортивна кар'єра може довго якщо дозволяє здоров'я. Своє майбутнє пов'язують зі спортом. Закінчать свою спортивну кар'єру у випадку якщо не дозволить здоров'я.

Мотиваційна модель не повинна бути не змінною – її необхідно постійно реалізовувати й удосконалювати.

Висновки.

1. Названі вище мотиви можуть бути одночасно розглянуті як властивості спортивної діяльності. Їх можна розглядати в якості джерела породження мотивів конкретного спортсмена в міру засвоєння конкретної спортивної

діяльності.

2. Спортсмени високої спортивної кваліфікації, які займаються волейболом, мають стійку виражену мотивацію до самого тренувального процесу. Цей вид спорту дає можливість самореалізуватися, і тому спортивна діяльність носить свідомий серйозний характер.

3. На етапі спортивного удосконалення мотивацію і цілі занять визначають особистісні якості та ціннісні орієнтири, які сформувалися протягом багаторічних занять спортом.

Перспективи подальших досліджень. Розглянуті у статті проблеми потребують більш глибокого дослідження. Варто проводити дослідження та аналіз мотивів та мети занять спортсменів. Це допоможе сформувати цілеспрямовану мотивацію спортивного удосконалення.

Література

1. Волейбол: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю / В.В. Туровський, М.О. Носко, О.В. Осадчий, С.В. Гаркуша, Л.В. Жула – Київ, 2009. – 138 с.
2. Железняк Ю.Д. Подготовка специалистов по физической культуре и спорту в системе педагогического образования / Ю.Д. Железняк // Теория и практика физической культуры. – 2006. – № 4. – С. 9 – 12.
3. Клещев Ю.Н. Волейбол. Подготовка команды к соревнованиям. Учебное пособие для специалистов / Ю.Н. Клещев – М.: ТВТ Дивизион, 2009. – 208 с.
4. Куртова Г.Ю. Дослідження мотивації занять ігровими видами спорту та важкою атлетикою спортсменок високої кваліфікації / Г.Ю. Куртова, Л.В. Жула // Олімпійський спорт і спорт для всіх: Матеріали ІХ міжнародного наукового конгресу, Київ, 2005 р. – Київ, 2005. – С.350.

5. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения / В.Н. Платонов – К.: Олимпийская литература, 2004. – 808 с.
6. Чернов В. Сначала учить, потом тренировать: Записки тренера. / В. Чернов // Тернополь: Підручники і посібники, 2007. — 176 с.